

Synshemmedes eget skriftspråk

Braille – eller punktskrift

Norges Blindeforbund
Synshemmedes organisasjon

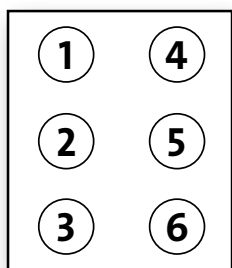

Verdens enkleste skriftspråk

Punktskriften – også kalt braille og blindeskrift – ble oppfunnet av franskmannen Louis Braille (født 1809–død 1852). Braille mistet synet i en ulykke da han var tre år gammel. På den tiden leste blinde opphøyde, latinske bokstaver. Det gikk svært langsomt å lese og det var komplisert å få frem slik tekst. Louis Braille begynte arbeidet med bokstaver som kunne føles, og benyttet nagler med runde hoder til sine forsøk. Han var 16 år da han hadde sitt skriftsystem ferdig.

Seks geniale punkter

Brailles punktskrift er en genial oppfinnelse som har gjort det mulig for blinde og sterkt svaksynte å lese og skrive. En bokstav skal lett kunne leses med en finger, og Braille fant ut at den ideelle bokstavstørrelsen var på seks opphøyde punkter, tre i høyden og to i bredden.

Av de seks punktene kan det dannes 63 tegn: bokstaver, skilletegn, tall og noter. Punktskriften kan også benyttes til stenografi.

– Jeg leser vanlig skrift også, men jeg forsetter å øve på punktskrift. Jeg har på en måte to skriftspråk, sier Nora Bæverfjord Rye som er sterkt svaksynt.

Punktskrift i dag

Ved hjelp av PC/Mac – og en “leselist” som oversetter teksten på skjermen til punktskrift, kan blinde og sterkt svaksynte lese. På leselisten går punktene opp og ned etter hvilke kombinasjoner som er nødvendige for å få de korrekte bokstavene.

Før dataalderen var synshemmede avhengige av å få trykt tekst i punktskrift for å kunne lese den med fingrene. Med datamaskin, smarttelefon og nettbrett er det mulig å lese informasjon fra internett eller skannet tekst og å sende/motta e-post. Grafiske fremstillinger som bilder, pdf'er og illustrasjoner kan ikke leselisten «oversette» til punktskrift. Ved hjelp av spesielle dataprogrammer og en egen punktskriftprinter, kan tekst skrives ut i punktskrift på ark.

Alfabetet

De seks punktene utgjør en rute (celle). Punktene nummereres 1-2-3 ovenfra og ned i den første rekken (den venstre), og 4-5-6 i den andre rekken (den høyre). Av de fire øverste punktene, 1-2-4-5, lages bokstavene, a - j. Settes punkt 3 til, får vi de 10 neste bokstavene, k- t. Fra u og ut alfabetet satte Louis Braille til punktene 3 og 6, men fordi det franske alfabetet ikke har w, forskyves de påfølgende bokstavene i vårt alfabet en plass til høyre og danner et brudd i systemet.

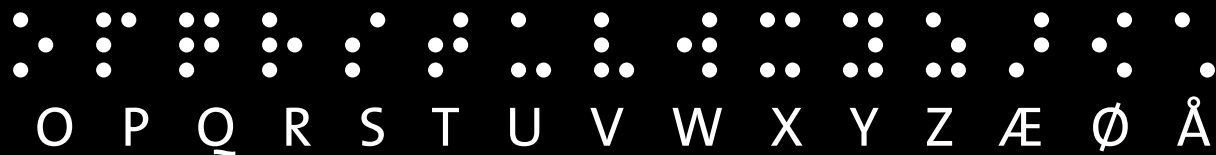
– Punktskriften kombinert med datamaskinen gjør at jeg kan utføre jobben min som programleder og tekniker i radio, sier Aage Auby.

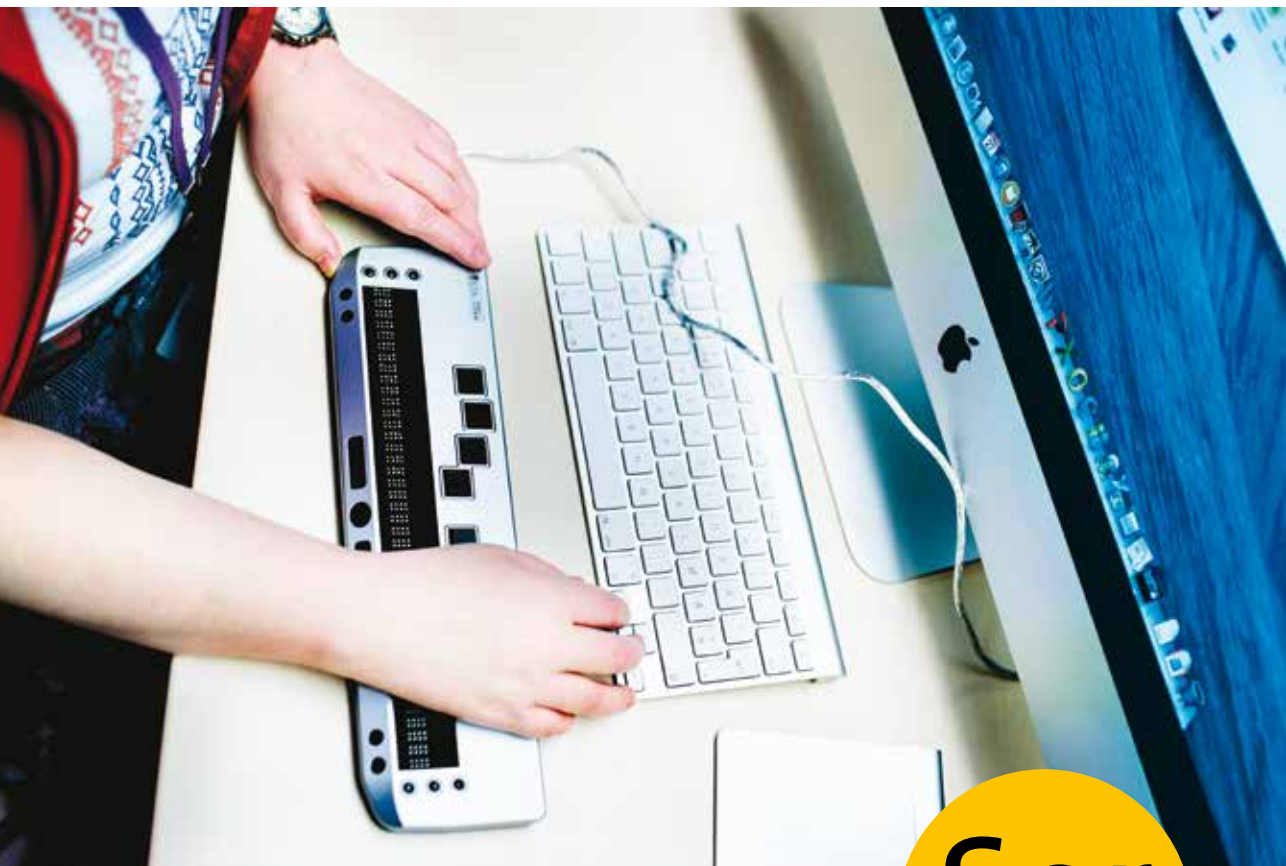

Et punktskrift-tastatur (leselist) kommuniserer trådløst med mobile enheter via Bluetooth. Se demonstrasjon på You Tube. <http://bit.ly/leselist>

W, æ, ø og å, bryter helt med Louis Brilles system.

Et spesielt tegn, talltegnet (punktene 3, 4, 5 og 6), satt foran bokstavrekken a - j, danner tallene. Ved flersifrede tall brukes talltegnet bare foran første siffer.

Ser
mulighetene

Norges Blindforbund
Synshemmedes organisasjon

Norges Blindforbund
Spurveisgata 10
Postboks 5900 Majorstuen
0308 Oslo

Tlf. 23 21 50 00
Epost: info@blindeforbundet.no
www.blindeforbundet.no